

NBM-1601010301020402 Seat No. _____

B. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

March / April – 2017

Gujarati : Paper - IV

(ગુજરાતી વ્યાકરણ, સર્જન, લેખન - કૌશલ-૨)

(Elective-2) (New Course) (વૈકલ્પિક)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (૧) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

(૨) બધા પ્રશ્નો ૧૪ ગુણના છે.

૧ નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક ગદ્યખંડનું વિવરણ કરો :

૧૪

“સઘળું સર્જન, તેની અંતરતમ પ્રક્રિયાના રહસ્ય જોવા જઈએ તો એક જાતની અગમ્ય ઘટના છે. એ સર્જનના માત્ર અત્યંત સ્થૂળ અથવા તો યંત્રવત અંશનું જ બહુ બહુ તો પૃથક્કરણ થઈ શકે. કવિતાની સર્જનાત્મક શક્તિપણ આમા તો અપવાદ નથી. કવિ એક એવો જાદુગર છે જે ભાગ્યે જ પોતાના જાદુનું રહસ્ય જાણતો હોય છે સર્જનમાં તેનું મન આલોચનાત્મક કે રચનાત્મક રીતે જ ભાગ જ્ઞાનપૂર્વક ભજવે છે તે પણ બુદ્ધિ કરતા સહજ પ્રજ્ઞાની વિશેષ ક્રિયા હોય છે. અધ્યાત્મ શક્તિની વાહિની અથવા તો કરણ બની રહે છે અને એ સર્જનનો રસાસ્વાદ લેવાનું કાર્ય કવિ પોતે કે બીજાએ બૌદ્ધિક વિવેક દ્વારા નહિ પણ આધ્યાત્મિક સંવેદના દ્વારા જ કરે છે.”

- શ્રી મહર્ષિ અરવિંદ

અથવા

“ફિલોસોફી સનાતન જગતના પારમાર્થિક તત્ત્વજ્ઞાન ઉપજાવનાર પણ કલા જગતના નશ્વર, અંધ્રુવ, અવાસ્તવિક આભાસમાં વિહરનારી છે અને તેથી અવાસ્તવિકતામાંથી શાશ્વત તરફ કે સત્ય તરફ લઈ જનારી નથી. એવો પ્લેટોનો અભિપ્રાય હતો. કવિતા જે કલ્પના સૃષ્ટિ સર્જે છે તે એને વાસ્તવિકતાથી દૂર રહેલી આભાસ સૃષ્ટિ ભાસતી હતી. પ્લેટોના આ અભિપ્રાયમાં તત્ત્વતઃ ફલિત એ થાય છે કે તત્ત્વજ્ઞાનની તથા કવિતાની વિષયનિરૂપણની રીતમાં ફરક છે. તત્ત્વજ્ઞાન યથાવકાશ બુદ્ધિથી તત્ત્વના અન્વેષણમાં પ્રવૃત્ત થાય છે અને કવિતા કલ્પનાથી નવું જગત સર્જે છે. તત્ત્વજ્ઞાન બુદ્ધિનિષ્ઠ છે અને કવિતા હૃદયનિષ્ઠ છે. તત્ત્વજ્ઞાન જગતનું યથાસ્થિત દર્શન કરીને તત્ત્વાન્વેષણ કરે છે અને કવિતા એનું પ્રતીકાત્મક નવસર્જન કરે છે.”

- રામપ્રસાદ બક્ષી

૨ નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક પરિચ્છેદનો સંક્ષેપ કરો :

૧૪

“ઈશ્વર, સત્ય અને નીતિ ઘણી સારી, ઘણી, ઉપયોગી, ઘણી જરૂરની અને ઘણી પૂજ્ય વસ્તુઓ છે, પણ જ્યાં સરસતા જ પરબ્રહ્મ છે. રસિકતા જ ગુરુ છે. જ્યાં રસાસ્વાદ જ પૂજક બે અધિકાર અર્થે છે, તે કલા અને સાહિત્યના મંદિરમાં બીજા દેવોની પૂરા અસ્થાને થાય છે અને આનંદ પ્રાપ્તિના નિર્માણમાં અંતરાયરૂપ થઈ પડે છે અને યા વિષકન્યાની વાત ગમે તેવી મીઠી અને આકર્ષક લાગે છે પણ તેનો સ્પર્શ વિષ પ્રસારવાનો છે અને એ વિષ રસાસ્વાદ અને રસદષ્ટિ બંનેને નિશ્ચેતન કહે છે.”

- ક.મા. મુનશી

અથવા

“નીતિને મનુષ્યના નાવને દોરનાર ધ્રુવ છે. પણ નાવ પાણીના મોજામાંથી ડરીને સમુદ્રમાં જ પડે નહિ તો ધ્રુવનું દર્શન કશા ઉપયોગનું નથી. ધારેલ બંદરે વહાણ પહોંચતું નથી. નીતિનું તત્ત્વ પોતે પોતાની સાચવી સાચવીને ફૂંકી-ફૂંકીને ચાલવામાં કે પોતાના કર્તવ્યોની સન્મુખ થતા જે સંબંધ સંસર્ગાદિ કરવા પડે તેમનાથી ડરી જઈ કર્તવ્યનો ત્યાગ કરવામાં રહ્યું નથી. પ્રાપ્ત થતા કર્તવ્યમાં આંખો મીચીને ઝોકાવ્યા છતાં ઈષ્ટનિષ્ટ કે કનિષ્ટ ગમે તેવા સંબંધ સંસર્ગ અવશ્ય રીતે પ્રાપ્ત થાય તે વહોર્યા છતાં, કર્તવ્યને પાર ઉતારતા, સંબંધ કે સંસર્ગની અસર પોતાનાં નીતિ નિયમ ઉપર ન થવા દેતા તે સંસર્ગાદિનો ઉપયોગ કર્તવ્ય કરવામાં જોઈ શકે તેટલો કરી લેતા જેવો એમ ઉત્તમ વીર્યનું આઘાત કરી આપવામાં નીતિનું તત્ત્વ રહેલું છે.”

- મણિલાલ નભુભાઈ દિવેદી

૩ નીચેનામાંથી કોઈ પણ સાત રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપી, વાક્ય પ્રયોગ કરો :

૧૪

- (૧) તલપાપડ થવું.
- (૨) પૈસાના ઝાડ હોવા
- (૩) આંખમાં આંખ પરોવવી.
- (૪) ઝેર પ્રસરાવવું.
- (૫) નાટક ભજવવું.
- (૬) સોડતાણીને સૂઈ જવું.
- (૭) જીભ ન ઉપડવી.
- (૮) હૈયું પીગળવું.
- (૯) આંખો મેળવવી
- (૧૦) ખભે હાથ મૂકવા.

૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ સાત કહેવતનો અર્થ સમજાવો :

૧૪

- (૧) નમે તે સૌને ગમે
- (૨) નાનો તો પણ રાઈનો દાણો.
- (૩) પાકે ઘડે કાંઠા ન ચડે.
- (૪) પાડાને વાંકે પખાલીને ડામ.
- (૫) પુત્રના લક્ષણ પારણામાંથી
- (૬) ફરે તે ચરે બાંધ્યું ભૂખે મરે.
- (૭) બાર ગાઉએ બોલી બદલાય.
- (૮) બોલે તેના બોર વેચાય
- (૯) ભેસ આગળ ભાગવત
- (૧૦) માનો તો દેવ, નહિ તો પથ્થર.

૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ સાત સમાસનો વિગ્રહ કરી ઓળખાવો :

૧૪

- (૧) વીસપચીસ
- (૨) સૂર્યચંદ્ર
- (૩) ઈશ્વરાધીન
- (૪) આશાભર્યો
- (૫) દેશબંધુ
- (૬) પાણીપોચું
- (૭) ભવસાગર
- (૮) પાણીપંથો
- (૯) ગાંડીવપાણિ
- (૧૦) સર્વજ્ઞ.